

נולדתי בפלסטין. היולדות הייתה ברמת-גן. אני גרתי בתל-אביב, בשד' הר-ציון, זה היה סוף תל-אביב. אנו שאלתיאל מ-500 שנה, 600 שנה, סליחה. זה שבט שעשו עליו מחקר עם 3 שעות סדרת טלוויזיה. למדתי ב"בלפור" ואחר כך בהגימנסיה בהרצליה, כשעוד הייתה בסוף הרצל. פושעים! הרסו אותה.

התגייסתי ביולי '53 הייתי עתודאי. התגייסתי לעתודה ואחר כך עברתי לשריון. הלכנו לתה"ש שמה, לקחו אותנו ישר לסרפנד לבה"ד 4 היה אז. לשריון הייתה ברירת מחדל מה שנקרא כי באותה תקופה צה"ל החליט שבני-טובים הולכים לקרבי. עד אז הבני-טובים היו מתגייסים לחיל-האוויר או לחיל אני לא יודע מה. או למטכ"ל. אז הוא החליט ל"טייב" במרכאות את החילות הקרביים. שאלו אותי "מה אתה רוצה: אמרתי "חיל-אוויר, אמרו לי "לא, לא, התכוונתי גבעתי או שריון" אז אמרתי "אם למות, לפחות בנסיעה". התחלתי, זאת אומרת, מהעתודה הועברנו לגדוד חרמ"ש בהתחלה לעשות "השלמה למפקדים". היו לנו קורסים כל כך ארוכים, רוב השרות: היה ששה חודשים טירונות, ועוד ששה חודשים "השלמה למפקדים" ואחר כך קורס מפקדי טנקים שגם הוא נמשך אז איזה תשעה חודשים, משהו כזה. תחבר שלוש, שש ותשע זה כבר שמונה עשרה חודש, הלך שנה וחצי עד שהגעתי לקבל טר"ש. היו זמנים. היום כל קורס שלושה חודשים, מקבל סמל ישר. אנחנו קבלנו טר"ש. כל המקצועות זה ששה חודשים, אחר כך זה סדרה טקטית, שמקטית, כל מיני שטויות. בקיצור, מרחו את זה על כמעט שנה. ואחר כך עוד עשו לנו שלושה חודשים השתלמות מ"כים כי החליטו להעביר את ההדרכה של הטירונים לגדודים. עד אז זה היה בבה"ד 4. העבירו את זה לג'וליס. ג'וליס חסה. היה מחנה על הכביש שמחבר בין כביש אשקלון 1, 2 איפה ששלושת המגדלים, גבעה 69, שם היה מחנה שנקרא חסה. היה בסיס של גדוד 82 אז. אז אחרי שגמרנו את הקורס מפקדים הגענו לגדוד 82. ואת זה סיימו שם. את השרות הסדיר של שנתיים וחצי ואז היה לי, היה לי מזל. אני הייתי בקורס מפקדי-טנקים עם מחזור שבא אחרי והם כולם גויסו בצווי 8 בגלל סיני, בגלל המתיחות בסיני. אני עוד הספקתי להשתחרר בזמן, בדצמבר '55, ינואר '56 בעצם. יצאתי לחופשת שחרור בדצמבר. לי היה 10 חודשים.

הגיוס לסיני? אני זוכר: הם באו, הסתובבו. הייתי בחיפה אז, התחלתי ללמוד בטכניון. גייסו אותנו מה... תיק תק. היה מצחיק: גייסו אותנו לגדוד שאני לא הייתי בו קודם. חט' 27. 27 הייתה ציר הצפוני, 37 הייתה עם הברוך של טנקים של בריל. אנחנו קבלנו טנקים שאף אחד עוד לא ידע איך הם נראים. אנחנו גויסנו לשטח הערכות מול בארות-יצחק, ניר-יצחק? אני לא זוכר, מול הרצועה. והגענו לשם והיה שם טנקים שאנחנו לא ראינו אותם בחיים. זה היה סופר-שרמן. אנחנו היינו על השרמנים תותח קצר, זה היה חתיכת תותח. צבועים בצבע של הצבא הצרפתי! של המרינס הצרפתי, היה כתוב עליהם בלבן Marines Toulon (מרין טולון) והיו ירוקים כהים. את הזווד מה שקוראים, קבלנו בארגז, יום לפני המלחמה, בא כזה מן מנוף וזרק לנו ארגזים על הסיפון של הטנקים, ציידו טנקים שלא מוכרים! את הירי הראשון עשינו על רפיח. אחרי זה, כל יתר המלחמה אף אחד מאתנו לא שמעו. היינו רגילים לעמוד עם המשקפת בחוץ ככה... התותחים הקצרים האלה היו יורים, זה היה פלופ כזה, ופה פתאום חטפנו שוס מהסבנטין פאונדרס Seventeen Pounder של הסופר שרמן, עם רשף, אז לא ראינו ולא שמענו.

התחיל... המ"פ בא ואמר, אנחנו חברה' יוצאים, אנחנו הולכים לעשות, כך הוא אמר מטח אחד כל הטנקים של הפלוגה, זה היו פלוגות נורא גדולות, שמונה עשרה טנקים בפלוגה, והוא היה כזה מן שוויצר אחד, לא חשוב, בלי להזכיר שמות, הדבר הראשון שהוא עשה זה הוא עלה על מוקש, בזה הוא גמר את המלחמה ובא להחליף אותו

מנדי מרון שהיה אחר כך מנכ"ל משהב"ט... דמות מפורסמת בביטחון. אז זהו. הבחור הזה עלה על מוקש וזה היה המזל שלי כי אני באתי אחרון בגיוס והיה לי הטנק הכי מחורבן אז קבלתי צוות של המ"פ כי הוא עלה על מוקש. "מזל". משם יצאנו והיה לנו... היות והפלוגה שלנו זה היה גדוד מעורב היה הפלוגה של סופר-שרמנים עם שרשרת כפולה, מז"כום כפול. והיה פלוגה של M50 שהייתה בנויה על שרמנים ישנים עם שרשרת צרה והייתה אחת מהאלטע קקערס שלנו עם ה"זרנוק" הקצר. עכשיו, עלינו על דיונות, את מי זורקים לדיונות שיעבור אותם בשלום? הרחבה, נסענו כמו יו-יו לצד שני. אבל האמת שלא היה הרבה עם מה להלחם שמה כי המטוסים עשו הרבה עבודה. מטוסים צרפתיים, המיסטרים. מיסטרים שלנו. אני זוכר בלילה לפני שנכנסנו אמרו, אתם תראו הפגזה מהים שלא שמעתם דבר כזה בחיים. איך אומרים? נו... הצרפתים והבריטים באו עם האוניות המערכה שלהם שמה ודפקו על עזה, על רצועת-עזה. ומשמה ירדנו עד אל-עריש למעשה. מרפיח נתנו לנו לנסוע על ציר שמה, החטיבה שלנו נעה בצמוד ל"גולני". מפקד החטיבה זה היה חיים בר-לב ז"ל. ברפיח ירו... זה טנק, אתה לא נלחם מה שנקרא פנים מול פנים, אתה דופק, הם דופקים, גם הטנק שלי עלה על מוקש, אחר כך קבלתי את הטנק של המ"פ, אבל כשאתה לא בטנק ועולה על מוקש זה שום דבר, רק כמה גלגלים טסו. עברנו לאיזה זחל"מ ונשארנו שם לנסוע עם החברה, עם הכוחות. איך זה לעלות על מוקש? לא סימפטי. בום ענק ועשן... עליתי על מוקש פלסטי כפול שהיה חתיכת בומבה וכל הפגזים בתוך הטנק יצאו, הכל עף והתותחן הטיס אותו מהצריח החוצה מרוב פחד. שמע, לא סימפטי. כל השרשרת, הכל נהרס. אחר כך חתמתי על 1065 אבדן ציוד. טנק על כל הציוד שלו. ואחרי כמה מאות מטרים או כמה קילומטרים נודע לנו שהמ"פ הלך לבית חולים עם איזה 17 שברים או כמה. מזל שהוא נשאר בחיים כי הוא עלה על מוקש עם זחל"מ והטנק שלו היה פנוי בלי צוות... צוות בלי מפקד... יאללה, שמו אותי, עם זה המשכנו עד אל-עריש. למעשה ההתנגדות הראשונה הייתה באל-עריש. שם חטפנו. עמדנו ממזרח, לפנות ערב, וראינו את השמש בפנים, לך תירה עם טלסקופ מול השמש. כמו לירות ללמפה! חטפנו שם הפגזות של 120 מ"מ מהמצרים. מי שהיה מסכן שם זה היה גולני. הם לא היו בתוך טנקים. חטפו הפגזות רציניות. אז בבוקר נכנסנו לאל-עריש. אוטוסטרדה בטור. לא נשאר שם אף אחד. למעשה באל-עריש ישבנו כמעט עד סוף המלחמה. אכלנו חלבה ובולי-ביף, מאז אנ'לא נוגע בחלבה ובולי-ביף. זה היה כל מה שהיה לאכול. לא היה חיל-לוגיסטיקה וחיל בטיח. תשמע, אנחנו קבלנו אחרי שבועיים או שלושה פריחות מחוסר ויטמינים. כולנו הלכנו, אתה יודע, מלא אדום מגרוד וזה. זה היה נורא ואיום. בהתחלה זה היה נחמד מאד שהיה הרבה חלבה. אבל כמה אתה יכול לאכול חלבה?... זה הסיפור של אל-עריש. היה שמה החברה, "גולני" המשיך לכיוון קונטרה, לכיוון התעלה. אנחנו נתקענו באל-עריש כי לא היה שמה התנגדות של שריון. דרך אגב, זה כמעט היה כמו אותו סיפור של חטיבה 37, עם הטנקים. כי פתאום שמעו איזה טור עולה, לא היה תקשורת. ערוץ חרום חש"ן זה לא היה קיים. הוא הוקם בעקבות הסיפור של 37. היה חוסר תקשורת מוחלט. אמרו לנו, רואים איזה ענן אבק מגיע מכיוון אבו-עגילה, יאללה, חמישה טנקים תרוצו למול ותתפסו שם איזה כפל קרקע לעשות מארב. בסוף הסתבר שזה היה טורנדו או משהו כזה. אחר כך רוב העסוק היה בעצם איסוף שלל. איסוף טנקים. אז לא היה את האמצעים של גרירה וכל הסיפור. נסענו עם שני טנקים, משכנו את הטנקים שלהם החוצה מהדיונות. ניקו את סיני מלמעלה למטה. לא נשארה חתיכה אחת. היה טנק אחד שעמד על הכביש, עמד, אם זה הכביש, באלכסון, ניסינו להניע, היה ריק. בטנק יש מנוע עזר. עשו מנוע 2 טקט, מכניסים דלק עם שמן כמו וספה. המנוע הזה ממלא את הבטריות ואז היו מניעים את הטנק, המנוע כוכבי, כמו של סטירמן, והטען קשר שלו או המקלען, לא זוכר שפך דלק לתוך החור של הזה, הוא רק לא ראה שהמצרים לא חברו אותו. נכנס פנימה,

נתן זְעֵץ לסטרטר, הסטרטר הרביץ ניצוץ אבל כל הטנק היה מלא דלק וכל הסיפור נדלק. הוא קפץ החוצה. בנס לא קרה לו כלום. הטנק הזה בער אני חושב שלושה ימים רצוף כי כל הזמן התפוצץ, התפוצץ תחמושת, התפוצץ דלק, מה לא עף שם. זה היה זיקוקין די-נור לאורך כמה, יום, יומיים, אני לא יודע כמה. לא יכלו לעבור אז חסמנו את שני הצדדים עם הטנקים. זה היה כל הסיפור, זה היה בעצם להוציא טנקים שהיו תקועים בחורים שזה דבר שזכור כי זה פשוט אי-אפשר להאמין. היה נוסע איזה פייפר תצפית לראות איפה יש ואז היה מדווח לנו, נוסעים, נוסעים, לא רואים כלום. בתוך הדיונות היה פתאום איזה בור, היה שם איזה ארצ'ר. הגענו לפי הבור הזה, איך מוציאים את החרא הזה החוצה מתוך הבור הזה. משכנו עם השרמנים החוצה. אחר כך אני זוכר, נסענו שלושה, ארבע שבועות לחופשה. היינו לוחמים. חזרנו חזרה, נתנו את הטנקים שלנו לאיזה טירונים שהגיעו מבי"ס לשריון, שרפו לנו מנועים, הרגו לנו חצי פלוגה. טנקיסטים שלנו היו מאד מנוסים, אני הייתי טירון שמה למעשה. לי בצוות היה תותחן ממלחמת העולם השנייה ונהג שלי היה בוחן טנקים מ-ב.מ.ב., היו חברה' אסים במקצוע. פתאום באו לנו טירונים.

הנהג היה מעשן נדרך הפריסקופים. לו היה מותר הכל. צוות עליז. נשארנו שם איזה משהו כמו ששים (60) יום אני חושב. אני זוכר שהשתחררתי עם הרבה זקן. הייתי צריך ללכת לספר כדי שיוריד לי אותו כי חתכתי את כל הפרצוף עם זה סכינים אבל זה היה הרבה זמן, הרבה זמן נשארנו שם. אני זוכר שהיה לנו "עוזי". בסוף המלחמה בדקו אם "העוזים" עובדים. בדקו איזה 30% מהעוזים, היתר בכלל היו תקועים, לא יכלו לירות. סליחה, לא עוזי, "סטן", עוזי לא היה קיים אז. הנשק המקובל בטנקים היה סטן. 30% עבדו, עשו מטווח. מתי עושים את המטווח? בסוף המלחמה כמובן. אחרי שאתה כבר לא צריך. המזל של כולם היה שבכל הצבא המצרי לא היו קצינים. עבדול נאסר עשה להם, אחרי שתקפו את הבריטים עם הצרפתים, עשה להם call out והוציא את כל הקצינים שהיו בסיני ולמעשה החיילים היו שמה... אתה בטח נתקלת בתמונות של הנעליים והאלפים שהיו הולכים בתחתונים וגופיות כדי שלא ידעו שהם חיילים. הזיהוי שלהם היה תחתונים וגופיה. היה קטע כשנסענו למארב הזה עם האבו-עגילה שראו את החול אז פתאום ראינו קבוצה של חברה' שרצו להכנע לנו. הקשר שלי העירקי, ידע לדבר ערבית. צעק להם: תשימו את הידיים על הראש ותלכו חזרה לכיוון אל-עריש. שכחנו מהם בכלל. חזרנו אחרי שעתיים, ראינו אותם הולכים, צועדים לכיוון אל-עריש בשורה. ראית שני חיילים ישראלים מסכנים בגובה מטר וחצי הולכים עם כ-300 שבויים. היום זה היה קורה? היו שוחטים אותם שחיטה חיה.

זה לא היה צבא. כל סיפורי הגבורה צריך היה לשים עליהם הרבה בע"מ. לא ששלנו היה צבא גדול... במתלה היו קרבות רציניים בטנקים, האמת שלא היה הרבה. היה קרבות אבל... תראה... אם בכל הגדוד טנק אחד שלנו נפגע מחמישים וכמה טנקים, אני לא זוכר, 54, 58, אתה נפגע מציד-טנקים זה אומר משהו. אין חכמות, זה הייתה די מלחמה דה-לוקס. באבו-עגילה, מישה בריל שהיה מ"פ שלי בסדיר בגדוד 79 בחרמש היה מ"פ סיני בפלוגת טנקים של חט' 7. מה שקרה: עשו תנועת מלקחיים חט' 7 וחט' 37 ניסו ללכוד איזושהי יחידה מצרית, יחידת טנקים מצרית. אלה באו מכיוון אבו-עגילה ומוישה בריל הציב שם מערך חצי סהר גדול ו-18, 20 שרמנים עמדו ועשו את המארב הזה, היו בעמדות המתנה שלא ראו אותם. חט' 37 רדפה אחרי החטיבה המצרית. החטיבה המצרית באמצע הדרך החליטה שמספיק לה לרוץ. נכנסה למחנה ועצרה ואלה המשיכו. אלה המשיכו לא במערך קרבי אלא בטור ונכנסו לתוך חצי-סהר ואז מוישה בריל היה בטוח שזה ה... תראה, הוא קבל ציון לשבח על זה. הוא הציב מארב קלאסי. על הצבת המארב הוא קבל צל"ש. תראה, 7,8 טנקים נפגעו בשוס ראשון, ולא בפגז אחד, ב-2,3 פגזים כל אחד. היו שם צריחים הפוכים. טנקים ממש הושמדו בצורה כל כך יסודית. לקחו אותנו... את כל מפקדי טנקים של הפלוגות.

נסענו במשאיות לראות את המערב הזה. הראו לנו איפה הם עמדו והראו לנו את הטנקים שהיו שרופים עדיין. עדיין לא הוזזו משם. נהרגו כמה עשרות היו שם הרוב בהרוגים והרבה פצועים. בשנות ה-50 להגיע מעבר לדרגת סרן לבן-אדם שהצביע "חרות", המפאיניקים שלטו בלי.....בכל הצבא ובכל מקום אחר. כל האלה עברו לפוליטיקה. דיין... אלון... והוא היה חרותניק. עבר בצבא עד '77 וכשהחרותניקס עלו לשלטון לא היה הרבה את מי לקדם אז הוא קודם.